

საერთაშორისო რეიტინგებში ასახული საქართველო და ეკონომიკური პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები

გიორგი გაფრინდაშვილი
ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი, თსუ
შორენა ფარჯიანი
ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი,
ბიზნესისა და ტექნოლოგიების უნივერსიტეტი

რეზიუმე

განხილულია საქართველოს უახლესი მაჩვენებლები ისეთი საერთაშორისო კვლევებისა და რეიტინგების მიხედვით, როგორიცაა: სამი უმსხვილესი საკრედიტო კომპანიის რეიტინგები, ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსი, ბიზნესის კეთების სიმარტივის და გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსები. საქართველომ, როგორც განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყანამ, ბოლო ათწლეულებში მნიშვნელოვანი პროგრესი განიცადა ეკონომიკური თუ პოლიტიკური მიმართულებით. ქვეყნის წარმატებას ასახავს სხვადასხვა საერთაშორისო რეიტინგებში ქვეყნის წამყვანი პოზიციები, თუმცა, კვლავ რჩება პრობლემური მიმართულებები, რომლებიც მოითხოვს მკვეთრი და ეფექტური რეფორმების გატარებას.

სტატიაში ასევე განხილულია სტრატეგია „საქართველო 2020“-ის და 2016-2020 წლების სამოქმედო გეგმის - „თავისუფლება, სწრაფი განვითარება, კეთილდღეობა“-ს მიხედვით დეკლარირებული სამთავრობო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები.

საკვანძო სიტყვები: საქართველო; საერთაშორისო რეიტინგები; ეკონომიკური პოლიტიკა;

შესავალი

ავტორიტეტული საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ პერიოდულად ფასდება სხვადასხვა ქვეყანაში არსებული ეკო-

ნომიკური თუ პოლიტიკური გარემო. მიუხედავად იმისა, რომ საერთაშორისო რეიტინგები ხშირად ხდება პოლიტიკური სპეკულაციის თემა, რეგულარული კვლევებისა და რეიტინგების ანალიზი ეხმარება მთავრობის, ბიზნესისა და არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლებს პრობლემური საკითხების გამოვლენაში და შემდგომი მოქმედებების განსაზღვრაში.

საერთაშორისო კვლევებში ასახულია საქართველოს მიერ დამოუკიდებლობის მოპოვებიდან დღემდე პერიოდში არაერთი მიმართულებით მიღწეული პროგრესი, თუმცა, რჩება ისეთი პრობლემური მიმართულებები, რომლებიც ძირითადად დაკავშირებულია სასამართლოს ეფექტიანობის, კვალიფიციური სამუშაო ძალის სიმცირის, ინოვაციური ტექნოლოგიების განვითარების და მათი პრაქტიკაში დანერგვის საკითხებთან. ქვეყნის ხელისუფლების მთავარ გამოწვევად კვლავ რჩება უმუშევრობის და სიღარიბის რეალური დონე, რაც მოითხოვს ეფექტიანი ეკონომიკური პოლიტიკის გატარებას.

საქართველოს ხელისუფლებას დეკლარირებული აქვს პოლიტიკა, რომელიც ეფუძნება ქვეყნის დემოკრატიული განვითარების, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა პატივისცემის, კანონის უზენაესობისა და ეფექტიანი მმართველობის პრინციპების აღიარებას.

აღნიშნულ სტატიაში განხილულია როგორც წამყვან საერთაშორისო რეიტინგებში ასახული საქართველოს მაჩვენებლები მიმდინარე პერიოდში, ასევე სახელმწიფოს მიერ დეკლარირებული სამთავრობო სამოქმედო გეგმით და სტრატეგიით გათვალისწინებული ძირითადი მიმართულებები.

ძირითადი ნაწილი

სტრატეგია „საქართველო 2020“-ის

და „4-პუნქტიანი გეგმის“ მიხედვით

გათვალისწინებული ძირითადი მიმართულებები

„სტრატეგია 2020“-ის მიხედვით [1] საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკა სამ უმთავრეს პრინციპს ემყარე-

ბა, ესენია:

1. ეკონომიკის რეალური სექტორის განვითარებაზე ორიენტირებული სწრაფი და ეფექტიანი ეკონომიკური ზრდის უზრუნველყოფა, რამაც უნდა განაპირობოს ქვეყანაში არსებული ეკონომიკური პრობლემის გადაჭრა, სამუშაო ადგილების შექმნა და სიღარიბის დაძლევა;

2. ინკლუზიური ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობი ეკონომიკური პოლიტიკის გატარება, რაც გულისხმობს მოსახლეობის საყოველთაო ჩართულობას ეკონომიკური განვითარების პროცესში, ეკონომიკური ზრდის შედეგად საზოგადოების თითოეული წევრის კეთილდღეობას, მათ სოციალურ თანასწორობასა და მოსახლეობის ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებას;

3. ეკონომიკური განვითარების პროცესში ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენება, ეკოლოგიური უსაფრთხოებისა და მდგრადობის უზრუნველყოფა და ბუნებრივი კატაკლიზმების რისკების თავიდან აცილება.

საქართველოს მთავრობის „4-პუნქტიანი გეგმა“ (2016-2020 წ.წ.) [2], რომელიც ძალაშია 2016 წლიდან, ითვალისწინებს მთავრობის მიერ ქვეყნის სწრაფი განვითარებისთვის განსახორციელებელი რეფორმების ჩამონათვალს შემდეგ ოთხ ძირითად პუნქტად:

- ეკონომიკური რეფორმა;
- განათლების რეფორმა;
- სივრცითი მონყოების გეგმა;
- საჯარო მმართველობის რეფორმა.

გეგმით გათვალისწინებული ეკონომიკური რეფორმა, მთავრობის მიერ გაცხადებული მიზნებით, ორიენტირებული უნდა იყოს კერძო სექტორის მაქსიმალურ წახალისებასა და მის გაძლიერებაზე. ამ მიმართულებით განერილია მნიშვნელოვანი საგადასახადო სტიმულები - ბიზნესი აღარ დაიბეგრება მოგების გადასახადით მოგების რეინვესტირების შემთხვევაში. აღნიშნული რეფორმით ბიზნესში დარჩება ასეულობით მილიონი ლარი, რაც წახალისებს ინვესტიციებს, დააჩქარებს ეკონომიკურ ზრდას და შექმნის ათიათასობით სამუშაო ადგილს.

საგადასახადო გარემო ბიზნესის მიმართ იქნება კიდევ უფრო მეგობრული და მაქსიმალურად წაახალისებს ინვესტიციებს. გაგრძელება და გაფართოვდება მენარმეობის, დამწყები ბიზნესისა და ინოვაციების ხელშეწყობი პროგრამები, რაც უზრუნველყოფს დამატებით სამუშაო ადგილების შექმნას კერძო სექტორში [2].

განათლების რეფორმა ითვალისწინებს ადამიანური კაპიტალის განვითარებას და მის მაქსიმალურ, ეფექტიან ჩართვას ქვეყნის განვითარებაში. რეფორმის ფარგლებში პროფესიული განათლების სისტემაში დაინერგება დუალური ანუ სამუშაოზე დაფუძნებული სწავლების მიდგომა საჯარო-კერძო პარტნიორობის გზით. ამ მიდგომით, კვალიფიციური კადრების მოსამზადებლად უმაღლესი სასწავლებელი და დამსაქმებელი ურთიერთშეთანხმებულად განახორციელებენ სასწავლო პროგრამებს, რაც მორგებული იქნება შრომის ბაზრის მოთხოვნებს და სტუდენტებს მისცემს იმ კომპეტენციებს, რაც მათ დაეხმარებათ დასაქმებაში. შრომის ბაზრის ანალიზის საფუძველზე, განისაზღვრება და დაფინანსდება უმაღლესი განათლების პრიორიტეტული მიმართულებები. ამასთან, გათვალისწინებული იქნება ქვეყნის სოციალურ-კულტურული თუ სახელმწიფოებრივი განვითარებისათვის აუცილებელი სხვა მიმართულებების სპეციფიკა და საჭიროებები. შედეგად, გაიზრდება სტუდენტებისა და მომავალი დასაქმებულების კონკურენტუნარიანობა და შრომის ბაზრისათვის მზაობის ხარისხი [2];

„4-პუნქტიანი გეგმის“ მიხედვით, სივრცითი მოწყობის გეგმა იქნება ქვეყნის განვითარების მთავარი ჩარჩო. სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმვა არის ქვეყნის მდგრადი განვითარებისა და ცხოვრების ხარისხის ამაღლების მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტი. სივრცითი მოწყობის რეფორმის ფარგლებში მომზადდება ქალაქებისა და სოფლების განაშენიანების რეგულირების გეგმები. სწორი სივრცითი მოწყობით საქართველო გახდება ოთხი სეზონის ტურისტული ქვეყანა, რაც უზრუნველყოფს ტურიზმიდან ახალი შემოსავლების მიღებისა და წლის განმავლობაში მათი სტაბილური განაწილების საშუალებას. მთელი საქართვე-

ლოს მასშტაბით დაპროექტდება და დაიგება რეგიონების დამაკავშირებელი სატრანსპორტო ქსელი, რომელიც ყველა რეგიონს მჭიდროდ დააკავშირებს ერთმანეთთან. გეოგრაფიული მდებარეობა აღარ იქნება ბარიერი ბიზნესის წარმოებისა და გადაადგილებისთვის. საქართველოს საავტომობილო გზების ქსელი გახდება მიმზიდველი სატრანსპორტო გადაზიდვებისათვის, ხელს შეუწყობს ქვეყანაში ტურიზმის განვითარებას, განაპირა და მაღალმთიან რეგიონებში სოფლის მეურნეობის განვითარებასა და რეგიონების დაკავშირებას. სწორი დაგეგმარებით და გააზრებული სივრცითი მოწყობით საქართველო ეფექტიანად აითვისებს ქვეყნის განვითარების პოტენციალს და მსოფლიო რუკაზე გაძლიერდება საქართველოს, როგორც ტრანზიტული ჰაბის მნიშვნელობა [2].

საჯარო მმართველობის რეფორმა ითვალისწინებს უფრო სწრაფი ეკონომიკური ზრდისთვის საჭირო მმართველობის ეფექტიანობის გაზრდას. რეფორმის ფარგლებში შეიქმნება ერთიანი „ბიზნესსახლი“, სადაც ყველა შესაბამისი სახელმწიფო უწყება ბიზნესს ერთი ფანჯრის პრინციპით მოემსახურება. გაძლიერდება საზოგადოების ჩართულობა მმართველობის პროცესში და უზრუნველყოფილი იქნება პროცესების ეფექტიანი მონიტორინგის საშუალება. მოხდება ონლაინმომსახურების დახვეწა და გაუმჯობესება, ახალი დისტანციური სერვისების დამატება და სახელმწიფო სერვისების საფასურის ოპტიმიზაცია. გაძლიერდება საზოგადოების ჩართულობა მმართველობის და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. უზრუნველყოფილი იქნება პროცესების ეფექტიანი საზოგადოებრივი მონიტორინგის საშუალება [2].

საქართველო საკრედიტო რეიტინგებში

ქვეყნის სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი ინვესტორებს და სხვა დაინტერესებულ პირებს უჩვენებს თუ რა დონის რისკებთან არის დაკავშირებული ინვესტიციების განხორციელება ამ თუ იმ ქვეყანაში. სარეიტინგო კომპანიები აფასებენ ქვეყნის ეკონომიკურ და პოლიტიკურ გარემოს, რათა განსაზღვრონ შე-

საბამისი რისკის დონე, ქვეყნის, როგორც მსესხებლის უნარი, შეასრულოს თავისი ვალდებულებები კრედიტორების წინაშე. შესაბამისად, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სარეიტინგო კომპანიების შეფასებებს, რადგან კონკრეტული რეიტინგების გაუარესებამ შესაძლოა მნიშვნელოვნად გაართულოს ქვეყნის მიერ სესხის აღება ფულად ბაზარზე.

სარეიტინგო კომპანიები ქვეყნების შეფასებას ყოველწლიურად ახდენენ. შეფასებისას გამოყენებული სიმბოლოების მიხედვით საკრედიტო რეიტინგი რისკის ხარისხის შეფასების ერთგვარი მარტივი ინტერპრეტაციაა - ფინანსური ვალდებულების შეუსრულებლობის ალბათობა „A“ საფეხურიდან „E“-მდე. „A“ საფეხური შეესაბამება დაბალი რისკის ხარისხს, „B“ საშუალო ქულაა და მიუთითებს, რომ დამახასიათებელია საკრედიტო რისკი. ყველაზე დაბალი შეფასება არის „C“ და „D“ - ამ შემთხვევაში ძალიან მაღალია საკრედიტო რისკი და დეფოლტის ალბათობა. რანჟირება შემდეგი თანმიმდევრობით ხდება („სტანდარტ ენდ პუარის“ და „ფიტჩ“-ის მიხედვით შეფასება იდენტურია, ხოლო „მუდის“ შემთხვევაში სიმბოლოების რანჟირებაში მცირედი სხვაობაა): AAA („მუდის“ მიხედვით: Aaa), AA (Aa), A; BBB („მუდის“ მიხ.: Baa), BB (Ba), B; CCC (Caa), CC (Ca), C და ბოლოს D (C „მუდის“ მიხ.). სარეიტინგო ქულის ხარისხის რანჟირებისათვის ასევე ემატება „+“ და „-“ „სტანდარტ ენდ პუარს“ და „ფიტჩ“-ის შემთხვევაში და 1-დან 3-მდე - „მუდის“ შემთხვევაში. ამასთან, „BBB“ (Baa) და ზემოთ არის საინვესტიციო ქულა, ხოლო „BB“ (Ba) და ქვემოთ - არასაინვესტიციო ქულა.

სამი უმსხვილესი სარეიტინგო კომპანიის - „დიდი სამეულის“-ს („Standard & Poor's“ „Fitch“ და „Moody's“) მიერ საქართველოსათვის რეიტინგების მინიჭების პრაქტიკა 2005 წლიდან იწყება. 2004-2007 წლებში, გაუმჯობესებული ეკონომიკური მდგომარეობის ფონზე, „სტანდარტ ენდ პუარს“-მა საქართველოს სახელმწიფო ფასიან ქაღალდებს „B+“ საკრედიტო რეიტინგი მიანიჭა პოზიტიური მოლოდინებით, რაც თავის დროზე დადებითი სიგნალი იყო ეკონომიკის სწრაფი გაუმჯობესების შესახებ. თუმცა, 2008 წლის აგვისტოში, რუსეთ-საქართველოს

კომფლიქტის შემდეგ ორმა სარეიტინგო კომპანიამ - „სტანდარტ ენდ პუარს“-მა და „ფიტჩ“-მა შეცვალეს საქართველოს საკრედიტო რეიტინგი და შესაბამისად, „B“ და „B+“ ნეგატიური პერსპექტივით მიანიჭეს.

2017 წლის მდგომარეობით საქართველოს „სტანდარტ ენდ პუარს“-თან და „ფიტჩ“-თან „BB“, „მუდის“ მიხედვით „Ba2“ სტაბილური რეიტინგი აქვს მინიჭებული.

საქართველო საკრედიტო რეიტინგებში [3][4][5]

	Moody's	Fitch	S&P
2005			B+ (პოზიტიური)
2006			B+ (სტაბილური)
2007		BB- (სტაბილური)	B+ (პოზიტიური)
2008 მაისი			B+ (პოზიტიური)
2008 აგვისტო		B+ (ნეგატიური)	B (ნეგატიური)
2008 სექტემბერი			B (სტაბილური)
2009 აპრილი		B+ (ნეგატიური)	
2009 აგვისტო		B+ (სტაბილური)	
2010 აპრილი			B+ (სტაბილური)
2010 ოქტომბერი	Ba3 (სტაბილური)		
2011 მარტი		B+ (პოზიტიური)	B+ (პოზიტიური)
2011 ნოემბერი		BB- (სტაბილური)	BB- (სტაბილური)
2012		BB- (სტაბილური)	BB- (სტაბილური)
2013			BB- (სტაბილური)
2014 აგვისტო	Ba3 (პოზიტიური)	BB- (პოზიტიური)	
2015 აპრილი		BB- (სტაბილური)	
2016 მარტი	Ba3 (სტაბილური)	BB- (სტაბილური)	BB- (სტაბილური)
2017 მაისი		BB- (სტაბილური)	BB- (სტაბილური)
2017 სექტემბერი	Ba2 (სტაბილური)		

საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანია „მუდის“-მა საქართველოს სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი 2017 წელს „Ba3“-დან „Ba2“-მდე გააუმჯობესა, მის მიერ სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი ბოლოს 2010 წლის ოქტომბერში გააუმჯობესდა. სარეიტინგო კომპანია აღნიშნავს, რომ საქართველომ 2014 წელს დაწყებული რეგიონული ეკონომიკური შოკების პარალელურად მდგრადობა აჩვენა, ამასთან, აქვს მოლოდინი, რომ ეკონომიკური რეფორმები, რომელსაც მსოფლიო სავალუტო ფონდი უჭერს მხარს, შეამცირებს იმ საკრედიტო სისუსტეებს, რომელიც ქვეყანას გააჩნია. ანგარიშის მიხედვით, კომპანია საჭიროდ მიიჩნევს ეკონომიკის დივერსიფიკაციას, ამასთან თვლის, რომ ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმება (DCFTA) საქართველოს ერთი მხრივ, საშუალებას მისცემს გაზარდოს კონკურენტუნარიანობა და პროდუქციის ხარისხი, მეორე მხრივ - გააუმჯობესოს განათლების სისტემა და შრომის კოდექსი. ორგანიზაცია ხაზგასმით აღნიშნავს ჩინეთთან თავისუფალი ვაჭრობის დადებით მხარეებსაც, რომ აღნიშნული ქმედებები დაეხმარება ქვეყანას პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვაში, ექსპორტის ზრდაში და განსაზღვრავს ეკონომიკურ ზრდას საშუალოვადიან პერსპექტივაში.

სარეიტინგო კომპანია (Moody's) საქართველოსთვის მთავარ საკრედიტო სისუსტეებად ასახელებს საბანკო სექტორის რისკს (იგულისხმება მაღალი დოლარიზაცია) და ქვეყნის საგარეო რისკების არსებობას. ამასთან, რეიტინგის შემზღუდავ ფაქტორად მომდევნო რამდენიმე წლის განმავლობაში მიიჩნევენ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტს და გაურკვევლობას ისეთ სფეროებში, როგორიცაა გადახდისუნარიანობის შესახებ კანონი, მიწის რეგისტრაცია და პროფესიული განათლების სისტემის განვითარება, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს შრომის ბაზარზე კვალიფიციური მუშახელის მიწოდება.

მეზობელ ქვეყნებში თუ გადავხედავთ საკრედიტო რეიტინგებს, საანგარიშო წლის ანგარიშის მიხედვით, ზოგადად, რეგიონი რისკის მატარებლადაა მიჩნეული და ზოგიერთ ქვეყანაში

საკრედიტო რეიტინგის გაუარესებაა დაფიქსირებული. კერძოდ, „სტანდარტ ენდ პუარს“-ისა და „ფიტჩ“-ის მიხედვით გაუარესდა აზერბაიჯანის რეიტინგი „BBB“-დან „BB+“-დე, ხოლო „მუდის“-ის მიხედვით „Baa3“-დან „Ba1“-მდე. „მუდის“ რეიტინგებში გააუარესებულია სომხეთის საკრედიტო პოზიციები „Ba3“-დან „B1“-მდე. „სტანდარტს და პუარს“-ის და „მუდის“-ის შეფასებით გაუარესდა რუსეთის საკრედიტო რეიტინგიც. 2014 წლის დეკემბერთან შედარებით რუსეთის საკრედიტო რეიტინგი „მუდის“-ის რეიტინგებში გაუარესდა „Baa3“-დან „Ba1“-მდე, ხოლო „სტანდარტ და პუარს“-ის შეფასებით „BBB“-დან „BB+“-მდე. საკრედიტო სამეულმა გასული პერიოდის ანგარიშებში ასევე შეამცირა თურქეთის სარეიტინგო ქულა.

საქართველო ეკონომიკური

თავისუფლების ინდექსის მიხედვით

ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსი შესაბამისი ინდიკატორებით ერთ-ერთია იმ საერთაშორისო რეიტინგებიდან, რომელსაც პოლიტიკის მწარმოებლები, როგორც განვითარებადი, ისე განვითარებული ქვეყნებიდან ყურადღებით აკვირდებიან და იყენებენ საქმიანობის პროცესში. აღნიშნული ინდექსი უკვე 23 წელია ყოველწლიურად ქვეყნდება ამერიკის შეერთებული შტატების ერთ-ერთი ყველაზე დიდი კვლევითი ორგანიზაციის ეკონომიკური თავისუფლების ინსტიტუტის (The Heritage Foundation) მიერ. ინდექსი ყოველწლიურად ზომავს ქვეყნების ეკონომიკურ თავისუფლებას 12 პარამეტრის მიხედვით, თითოეული პარამეტრი ფასდება 0-დან 100 ქულამდე სკალით. ქვეყნის საერთო ქულის მისაღებად თორმეტივე პარამეტრს ენიჭება თანაბარი წონა და გამოითვლება საშუალო არითმეტიკული. 100 ქულიანი სკალა დაყოფილია ეკონომიკური თავისუფლების 5 შემდეგ დონედ: თავისუფალი (100-80), უმეტესად თავისუფალი (79.9-70), ზომიერად თავისუფალი (69.9-60), უმეტესად შეზღუდული (59.9-50) და შეზღუდული (49.9-0) [6].

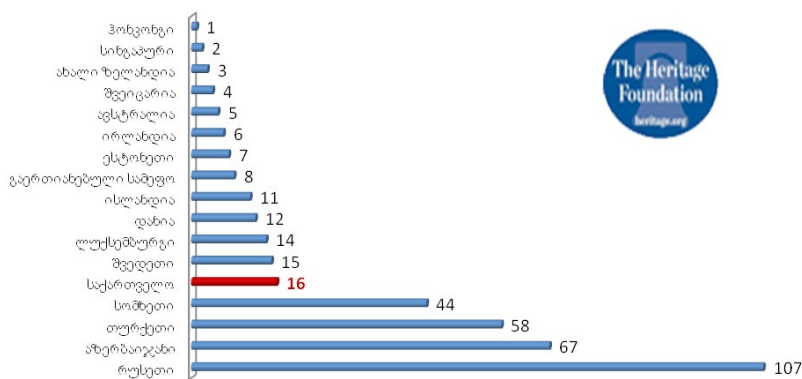
2018 წლის ანგარიში მოიცავს 2016 წლის მეორე ნახევრისა და 2017 წლის პირველი ნახევრის მონაცემებს. აღნიშნული პე-

რიოდის ანგარიშის მიხედვით საქართველო 180 ქვეყანას შორის მე-16 პოზიციაზეა 76,2 ქულით და მინიჭებული აქვს უმეტესად თავისუფალი ქვეყნის სტატუსი. წინა პერიოდის ანგარიშის მიხედვით საქართველო 76 ქულით მე-13 ადგილს იკავებდა მსოფლიოს 180 ქვეყანას შორის, შესაბამისად, მიმდინარე წელს სარეიტინგო ქულა გაუმჯობესდა 0,2 ქულით, თუმცა ქვეყნების რეიტინგში საქართველოს პოზიცია გაუარესდა და უკან გადაინაცვლა 3 პოზიციით [6].

თავისუფალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების ექვსეული 2018 წლის ანგარიშის მიხედვით ასე გამოიყურება: პირველ ადგილზეა ჰონკონგი 90,2 ქულა; მეორე ადგილს იკავებს სინგაპური 88,8 ქულით; შემდეგ მოდის ახალი ზელანდია 84,2 ქულით, შვეიცარია 81,7 ქულით, ავსტრალია 80,9 ქულით, ირლანდია 80,4 ქულით (წინა წელს მიეკუთვნებოდა უმეტესად თავისუფალი ქვეყნების ჯგუფს).

უმეტესად თავისუფალი ქვეყნების რეიტინგში ევროპის რეგიონში (ინდექსი მოიცავს 45 ქვეყანას) საქართველოს შემდეგი ქვეყნები უსწრებს წინ: ესტონეთი (78,8 ქულა), გაერთიანებული სამეფო (78 ქულა), ისლანდია (77 ქულა), დანია (76,6 ქულა), ლუქსემბურგი (76,4 ქულა), შვედეთი (76,3 ქულა).

ქვეყნების პოზიცია ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსის მიხედვით [6]

საქართველოს მიმდინარე სარეიტინგო ქულა (76,2) 7,4 ქულით აღემატება ევროპის რეგიონის საშუალო ქულას (68,8) და 15,1 ქულით - მსოფლიოს საშუალო ქულას.

ეკონომიკური თავისუფლების შესაფასებლად გამოყენებული 12 რაოდენობრივი და თვისობრივი პარამეტრი შემდეგ 4 ძირითად კატეგორიაშია მოქცეული:

- კანონის უზენაესობა (საკუთრების უფლება; სასამართლოს ეფექტიანობა; მთავრობის კეთილსინდისიერება);

- მთავრობის ზომა (ფისკალური სიჯანსაღე; საბიუჯეტო და-ნახარჯები; საგადასახადო ტვირთი);

- რეგულირების ეფექტიანობა (ბიზნესის თავისუფლება; შრომის თავისუფლება; მონეტარული თავისუფლება);

- ბაზრის ღიაობა (ვაჭრობის თავისუფლება; ინვესტირების თავისუფლება; ფინანსური თავისუფლება).

ნინა წელთან შედარებით, 2018 წელს საქართველოს სარეიტინგო მდგომარეობა 12 ინდიკატორიდან შემდეგ 7 ინდიკატორში გაუმჯობესდა:

- საკუთრების უფლება (62,8 ქულა) – 50-ე ადგილი (გაუმჯობესდა 27 პოზიციით);

- მთავრობის სამართლიანობა/კორუფციისგან თავისუფლება (61,8 ქულა) – 28-ე ადგილი (გაუმჯობესდა 3 პოზიციით);

- საგადასახადო ტვირთი (87 ქულა) – 34-ე ადგილი (გაუმჯობესდა 2 პოზიციით);

- ბიზნესის თავისუფლება (86,9 ქულა) – მე-13 ადგილი (გაუმჯობესდა 3 პოზიციით);

- შრომის თავისუფლება (77,3 ქულა) – მე-17 ადგილი (გაუმჯობესდა 8 პოზიციით);

- მონეტარული თავისუფლება (79,6 ქულა) – მე-80 ადგილი (გაუმჯობესდა 12 პოზიციით);

- ვაჭრობის თავისუფლება (89,4 ქულა) – მე-6 ადგილი (გაუმჯობესდა 3 პოზიციით).

საქართველოს სარეიტინგო მდგომარეობა გაუარესდა შემდეგ ინდიკატორებში:

- სასამართლოს ეფექტიანობა (64,2 ქულა) – 37-ე ადგილი (შემცირდა 3 პოზიციით);

- მთავრობის დანახარჯები (73,3 ქულა) – 72-ე ადგილი (შემცირდა 4 პოზიციით);
- ფისკალური სიჯანსაღე (91,8 ქულა) – 44-ე ადგილი (შემცირდა 4 პოზიციით);
- საინვესტიციო გარემოს თავისუფლება (80 ქულა) – 24-ე ადგილი (შემცირდა 3 პოზიციით);
- ფინანსური თავისუფლება (60 ქულა) – მე-40 ადგილი (შემცირდა 1 პოზიციით).

ინდექსის ავტორები მიიჩნევენ, რომ საქართველო კარგად უმკლავდება ეკონომიკური თავისუფლების უზრუნველყოფას. განხილულ პერიოდში დაფიქსირებული ღია ბაზრის პოლიტიკა, დაბალი გადასახადები და რეგულაციების ეფექტიანობა ხელს უწყობს ვაჭრობის განვითარებასა და ინვესტიციების მოზიდვას. თუმცა, საქართველოსათვის კვლავ გამოწვევად რჩება კანონის უზენაესობის განმტკიცება, განსაკუთრებით სასამართლო თავისუფლებისა და ეფექტიანობის მხრივ.

საქართველო ბიზნესის კეთების სიმარტივის ინდექსის მიხედვით.

მსოფლიო ბანკი 2003 წლიდან ყოველწლიურად გამოსცემს ანგარიშს ბიზნესის კეთების სიმარტივის შესახებ. ეს ანგარიში ზომავს და ადარებს ბიზნესრეგულაციებსა და ბიზნესგარემოს მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში. რეიტინგში წამყვანი პოზიცია მიაღწინებს იმაზე, რომ ქვეყანაში ბიზნესის კეთება გამარტივებულია და დაცულია საკუთრების უფლება. აღნიშნული კვლევის პროცესში ინფორმაციის წყაროა კანონმდებლობა და რეგულაციები, რესპოდენტები, ქვეყნების მთავრობები და მსოფლიო ბანკის ჯგუფში შემავალი ორგანიზაციების თანამშრომლები [7].

2018 წლის ანგარიშის მიხედვით, რომელიც 2017 წლის მდგომარეობას ასახავს, საქართველომ 190 ქვეყანას შორის 82 ქულით მე-16 ადგილიდან მე-9 ადგილზე გადაინაცვლა. რეიტინგის ათეულში პირველ ადგილზეა ახალი ზელანდია, შემდეგ მოდის სინგაპური, დანია, კორეის რესპუბლიკა, ჰონკონგი, შეე-

რთებული შტატები, გაერთიანებული სამეფო, ნორვეგია.

რეიტინგის საერთო ქულა ეყრდნობა 10 კრიტერიუმს, თითოეულ მათგანზე საქართველოს შემდეგნაირი შეფასება აქვს: ბიზნესის დაწყება - მე-4 ადგილი; სამშენებლო ნებართვის აღება - 29-ე ადგილი; ელექტროენერგიის მიღება - 30-ე ადგილი; ქონების რეგისტრაცია - მე-5 ადგილი; კრედიტის აღება - მე-12 ადგილი; ინვესტორების დაცვა - მე-2 ადგილი; გადასახადების გადახდა - 22-ე ადგილი; საგარეო ვაჭრობა - 62-ე ადგილი; ხელშეკრულების აღსრულება - მე-7 ადგილი; გადახდისუუნარობა - 57-ე ადგილი.

2018 წლის ანგარიშში საქართველოს პოზიცია წინა წელთან შედარებით თითქმის ყველა კომპონენტში გაუმჯობესდა.

ბიზნესის კეთების სიმარტივე საქართველოში [7]

	2018 წლის რეიტინგი	2018 წლის ქულა	2017 წლის ქულა	ცვლი- ლების ქულა
საერთო პოზიცია	9	82.04	79.92	2.12
ბიზნესის დაწყება	4	97.84	97.83	0.01
სამშენებლო ნებართვის აღება	29	77.57	77.55	0.02
ელექტროენერგიის მიღება	30	84.32	83.77	0.55
ქონების რეგისტრაცია	5	92.85	92.85	..
კრედიტის აღება	12	85	85	..
ინვესტორების დაცვა	2	81.67	76.67	5.00
გადასახადების გადახდა	22	87.14	87.1	0.04
საგარეო ვაჭრობა	62	82.43	82.43	..
ხელშეკრულების აღსრულება	7	75.97	75.97	..
გადახდისუუნარობის საქმისწარმოება	57	55.59	40.02	15.57

ბიზნესის კეთების რეიტინგების მიხედვით 2018 წლის მონაცემებს თუ შევადარებთ 2012 წლის მონაცემებთან, 10 კომპონენტიდან საქართველოს პოზიცია გაუმჯობესდა ბიზნესის დაწყების (3 პოზიციით), ელექტროენერგიით მომარაგების (58 პოზიციით), ინვესტორთა უფლებების დაცვის (15-ით), გადასახადების გადახდის (23-ით), ხელშეკრულების აღსრულების (32-ით) და გადახდისუნარიობის (18-ით) კომპონენტებში. მდგომარეობა გაუარესებულია სამშენებლო ნებართვების აღების (მე-3 დან 29 პოზიციაზე), ქონების რეგისტრაციის (1-დან მე-4 პოზიციაზე), კრედიტის მიღების (მე-9-დან მე-12-მდე), საგარეო ვაჭრობის (47-დან 62-მდე) კომპონენტებში.

2018 წლის ანგარიშის მიხედვით რეიტინგის პირველ ოცეულში მყოფ ქვეყნებს შორის საქართველო კვლავ დასახელდა, როგორც ლიდერი ქვეყანა განხორციელებული რეფორმების მიხედვით. 2003 წლიდან განხორციელებულია თითქმის 47 დასახელების რეფორმა, როგორც ინსტიტუციური, ასევე მარეგულირებელი გარემოს დახვეწის კუთხით, მათ შორის მასშტაბურობით აღსანიშნავია: გამარტივებული საგადასახადო კოდექსით 21 გადასახადიდან 6 გადასახადის დატოვება, ქონების დარეგისტრირებისათვის საჭირო დროისა და ღირებულების შემცირება, ლიცენზიებისა და ნებართვების რაოდენობის შემცირება, „ერთი სარკმლის პრინციპი“.

საქართველო გლობალური

კონკურენტუნარიანობის ინდექსის მიხედვით

გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსი (GCI), რომელიც 2005 წლიდან მსოფლიო ეკონომიკური ფორუმის მიერ ქვეყნდება, ზომავს ქვეყნების მაკროეკონომიკური გარემოს ხარისხს, საჯარო ინსტიტუტების მდგომარეობას და ტექნოლოგიური მზაობის დონეს. რეიტინგი ეყრდნობა საჯაროდ ხელმისაწვდომ სტატისტიკურ მონაცემებსა (მსოფლიო ბანკის, საერთაშორისო სავალუტო ფონდის და ა.შ.) და მსოფლიო ეკონომიკური ფორუმის აღმასრულებელ პირთა მიერ ჩატარებუ-

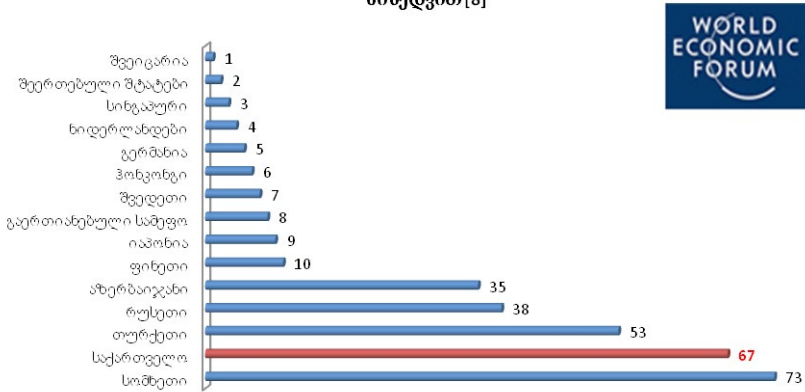
ლი კვლევების შედეგებს. აღნიშნული ყოველწლიური კვლევა ხორციელდება პარტნიორი ინსტიტუტების ხელშეწყობით (სამეცნიერო ინსტიტუტები და ბიზნეს ორგანიზაციები). ანგარიში მოიცავს იმ ფაქტორების ანალიზს, რომლებიც მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ ქვეყანაში ბიზნეს-კლიმატის შექმნისათვის და მნიშვნელოვანია მწარმოებლურობისა და კონკურენტუნარიანობის თვალსაზრისით. ყოველწლიური ანგარიში ასევე განიხილავს ქვეყნის ძლიერ და სუსტ მხარეებს, ახდენს პრიორიტეტების იდენტიფიცირებას პოლიტიკური რეფორმების განხორციელების ხელშეწყობისათვის [8].

საქართველო გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსის (GCI) მიხედვით სხვა საერთაშორისო რეიტინგებთან შედარებით დაბალ პოზიციებს იკავებს. საერთაშორისო რეიტინგებს შორის განსხვავებას უმთავრესად კვლევების განსხვავებული მეთოდოლოგიაც განსაზღვრავს. მაგალითად, ბიზნესის კეთების ინდექსი, ან ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსი, თუ ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად ზომავენ ქვეყნებში ეკონომიკურ თავისუფლებას, გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსი ლიბერალური გარემოს კომპონენტებთან ერთად, დამატებით ეკონომიკურ ცვლადებსაც ზომავს, მათ შორისაა ინსტიტუტები, კონკურენცია ბაზარზე, ფინანსური, სასაქონლო და შრომის ბაზრების ეფექტიანობა, განათლების ხარისხი, ინოვაცია და ტექნოლოგიური მზაობა კერძო სექტორში. ერთი მხრივ ეს მიდგომა სწორია, როცა საქმე ქვეყანას, როგორც კომპლექსურ ეკონომიკურ სისტემას ეხება - ბიზნესის კეთების კუთხით ლიბერალური გარემო მხოლოდ სურათის ერთი ფრაგმენტია, საჭიროა სხვა ცვლადების გათვალისწინებაც, თუმცა, მეორე მხრივ, რამდენად მართებული და ვალიდურია მეთოდოლოგია, რომელიც ერთ ინდექსში აერთიანებს კომპლექსურ ეკონომიკურ სისტემას, ეს სხვა საკითხია.

2017-2018 წლის ანგარიშის მიხედვით საქართველოს 137 ქვეყნიდან 67-ე პოზიცია უკავია 4,28 სარეიტინგო ქულით. შესაბამისად, რეგიონში ერთი მხრივ, უსწრებს მეზობელ სომხეთს (73-ე ადგილი), უკრაინას (81-ე ადგილი) და მოლდოვას (89-ე

ადგილი), მეორე მხრივ, ძალიან ჩამორჩება მეზობელ აზერბაიჯანს (35-ე ადგილი), რუსეთს (38-ე ადგილი), თურქეთს (53-ე ადგილი) და აღმოსავლეთ ევროპის ბევრ ქვეყანას.

ქვეყნების პოზიცია გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსის მიხედვით [8]

ინდექსის სტრუქტურას 114 კომპონენტი განსაზღვრავს, რომლებიც 12 ძირითად ინდიკატორად ერთიანდება და შემდეგ 3 სუბინდექსს აყალიბებს: ფუნდამენტური ფაქტორები (ინსტიტუტების არსებობა, ინფრასტრუქტურა, მაკროეკონომიკური გარემო, ჯანდაცვა და პირველადი განათლება), ეფექტიანობის გამაძლიერებელი ფაქტორები (უმაღლესი განათლება და ტრენინგი, სასაქონლო ბაზრების ეფექტიანობა, შრომის ბაზრის ეფექტიანობა, ფინანსური ბაზრის ეფექტიანობა, ტექნოლოგიური მზაობა, ბაზრის ზომა), ინოვაციები და განვითარების ფაქტორები (ბიზნესის განვითარება, ინოვაცია).

ინდექსის აგების სპეციფიკა ისაა, რომ ინდექსის გამოთვლაში ჩამოთვლილი ფაქტორები თანაბრად არ მონაწილეობს - თითოეული ქვეყნისთვის, მათი განვითარების დონიდან გამომდინარე, სხვადასხვა წონა ენიჭებათ. მაგალითად, განვითარებადი ქვეყნების პოტენციალის დასადგენად, გაცილებით მნიშვნელოვანია ძლიერი პოზიცია ძირითადი ფაქტორების მიხედვით, მაშინ როდესაც განვითარებულში ზრდის მთავარი წყარო ინო-

ვაციაა. საქართველო მიმდინარე ეკონომიკური მონაცემებით განვითარების სამი ძირითადი საფეხურიდან მიეკუთვნება მეორეს - ეფექტიანობის მასტიმულირებელი ქვეყნების ჯგუფს, საინდექსო წონებიც შესაბამისად არის შერჩეული.

2017-2018 წლების ანგარიშის მიხედვით საქართველოს მდგომარეობა წინა პერიოდთან შედარებით 1 საფეხურით არის გაუმჯობესებული ინოვაციებისა და განვითარების ფაქტორების ნაწილში და 137 ქვეყნიდან 112-ე ადგილს იკავებს 3,2 ქულით (დაბალი მაჩვენებელი). 8 საფეხურით შემცირდა ქვეყნის პოზიცია ძირითადი მოთხოვნების ნაწილში და დაიკავა 54-ე ადგილი 4,8 ქულით (მაღალი მაჩვენებელი). საქართველოს პოზიცია 6 საფეხურით გაუარესდა ეფექტიანობის მასტიმულირებელი ფაქტორების ბლოკშიც და დაიკავა 75-ე ადგილი 4,1 ქულით.

საანგარიშო პერიოდში საქართველოს მაჩვენებლები 12 კომპონენტის მიხედვით შემდეგია: 1-დან 7 ქულამდე შეფასებული სკალით საუკეთესო მაჩვენებელი აქვს ჯანდაცვის და დაწეებითი განათლების კომპონენტს 5,8 ქულით (137 ქვეყნიდან 69-ე ადგილი), შემდეგ მოდის მაკროეკონომიკური გარემო 5,1 ქულით (48-ე ადგილი), სასაქონლო ბაზრის ეფექტიანობა 4,5 ქულით (50-ე ადგილი), შრომის ბაზრის ეფექტიანობა 4,4 ქულით (53-ე ადგილი), ტექნოლოგიური მზაობა 4,3 ქულით (70-ე ადგილი), ინსტიტუტები 4,2 ქულით (50-ე ადგილი), ინფრასტრუქტურა ასევე 4,2 ქულით (69-ე ადგილი), საფინანსო ბაზრის განვითარება 4,1 ქულით (63-ე ადგილი), უმაღლესი განათლება და ტრენინგი 4,0 ქულით (87-ე ადგილი), ბიზნესის განვითარება 3,7 ქულით (99-ე ადგილი), ბაზრის მოცულობა 3,1 ქულით (მე-100 ადგილი), ინოვაციები 2,8 ქულით (118-ე ადგილი).

ძირითადი ფაქტორების მიხედვით საქართველო 54-ე ადგილზეა და მეზობელი ქვეყნებიდან ჩამორჩება აზერბაიჯანს და რუსეთს, შესაბამისად, უსწრებს სომხეთს და თურქეთს. ეფექტიანობის პარამეტრების მიხედვით საქართველო 75-ე ადგილზეა და მხოლოდ სომხეთს უსწრებს, ხოლო ინოვაციურობის მიხედვით ქვეყანა ყველაზე დაბლა - 118-ე ადგილზეა, სომხეთი - 70-ე, თურქეთი - 69-ე, რუსეთი - 49-ე, ხოლო აზერბაიჯანი 33-ე

ადგილს იკავებს. ინდექსებიდანაც ჩანს, რომ საქართველოს ბაზარზე არ არის განვითარებული თანამედროვე ტექნოლოგიები და შესაბამისად ინოვაციების მიმართულებითაც არ გვაქვს განვითარება.

გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსის მიხედვით გამოკითხულთა მიერ საქართველოში ბიზნესის კეთების ძირითად პრობლემებად დასახელებულია შემდეგი: არაკვალიფიციური სამუშაო ძალა (17,3%), ფინანსებზე ხელმისაწვდომობა (12%), ინფლაცია (11%), ინოვაციების არასაკმარისი შესაძლებლობა (9,7%), სუსტი სამუშაო ეტიკა ეროვნულ სამუშაო ძალაში (9,7%), არაეფექტური სამთავრობო ბიუროკრატია (9,2%), გაუმართავი ინფრასტრუქტურა (7,3%), პოლიტიკური არასტაბილურობა (6,5%), სამთავრობო არასტაბილურობა (6,2%), საგადასახადო განაკვეთები (3,8%), საგადასახადო რეგულაციები (1,8%), უცხოური ვალუტის რეგულაციები (1,8%), კორუფცია (1,7%), სუსტი ჯანდაცვა (1,3%), შემზღუდავი სამუშაო რეგულაციები (0,8%).

2017-2018 წლების ანგარიშის მიხედვით გამოიკვეთა შემდეგი მიმართულებები: მაკროეკონომიკურ ბლოკში - სასურველია ბიუჯეტის დეფიციტის ბალანსირება და საპროცენტო სპრედის დასტაბილურება. ამ საკითხების მიხედვა, მთლიანი პოტენციალის ამაღლების მიზნით, დიდ უკუგებას გამოიწვევდა; უმაღლესი განათლების ბლოკში - ადგილობრივი კვლევითი რესურსების განვითარების და ხარისხის ამაღლებისთვისაა ყურადღება მისაქცევი; სასაქონლო ბაზრების ეფექტიანობის ბლოკში - პრიორიტეტული უნდა იყოს თავისუფალი ბაზრის კიდევ უფრო ხელშეწყობა და სახელმწიფოს მხრიდან მაქსიმალური თავისუფლება, როგორც შიდა, ისე უცხოური ინვესტიციებისთვის. ბიზნესის კეთების ბლოკში - მთავარი ჩავარდნა არის ადგილობრივი მიმწოდებლებისთვის თვისობრივად და რაოდენობრივად დაბალი დონე. ინოვაციების ბლოკში - კომპანიების დანახარჯების წილი კვლევაზე და ინოვაციაზე, მთლიანი კვლევითი სისტემის დაბალი ხარისხი. ტექნოლოგიური სიახლეების მიმართ მზაობის არარსებობა სუსტ ნერტილს წარმოადგენს, რაც აფერხებს ინოვაციას.

დასკვნა

სტატიაში განვიხილეთ საქართველოს ხელისუფლების მიერ დეკლარირებული ეკონომიკური პოლიტიკა, როგორც „სტრატეგია 2020“-ის ასევე 2016-2020 წლების სამთავრობო პროგრამით განერილი რეფორმების მთელი პაკეტი, რომელთა განხორციელებით საქართველო უნდა იქცეს თანამედროვე, განვითარებული და საერთაშორისო სტანდარტის ინფრასტრუქტურის მქონე ქვეყანად, შრომის ბაზრის საჭიროებების შესაბამისი ადამიანური რესურსებით, უსაფრთხო და სტაბილური ბიზნეს გარემოთი და ეფექტიანი სახელმწიფო მმართველობით.

„დიდი სამეულის“ საკრედიტო რეიტინგების მიხედვით საქართველოს სუსტ მხარეებად მიჩნეულია: საგარეო მონყვლადობის მაღალი მაჩვენებელი (უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული ვალის ჩათვლით) და გეოპოლიტიკური რისკები რეგიონში. ძლიერ მხარეებს მიეკუთვნება რეგიონის სხვა ქვეყნებთან შედარებით სტაბილური ეკონომიკური ზრდა და ინსტიტუციური სიძლიერე. მიმდინარე ანგარიშის მიხედვით წამოწყებული სტრუქტურული რეფორმები და პრეფერენციული სავაჭრო რეჟიმები მნიშვნელოვნად წაახალისებს ეკონომიკურ ზრდას საშუალოვადიან პერიოდში.

ეკონომიკური თვისუფლების ინდექსის ავტორების აზრით, უმთავრესად საჭიროა რეფორმების გატარება კანონის უზენაესობის განმტკიცების მიმართულებით, რათა საქართველომ მიაღწიოს უფრო დინამიურ და გრძელვადიან ეკონომიკურ განვითარებას.

ბიზნესის კეთების ინდექსის 2018 წლის ანგარიშის მიხედვით, საქართველომ პირველი პოზიცია დაიკავა ევროპისა და ცენტრალური აზიის რეგიონში (24 ქვეყანას შორის). საქართველო პირველ ათეულშია შემდეგი კომპონენტების მიხედვით: მინორიტარულ ინვესტორთა უფლებების დაცვა, ბიზნესის დაწყება, ქონების რეგისტრაცია და კონტრაქტების აღსრულება.

გლობალური კონკურენტუნარიანობის კვლევა აჩვენებს, რომ საქართველოს ეკონომიკური ზრდისთვის გადამწყვეტია უფრო ლიბერალური ზომების გატარება ისეთი მიმართულებით, როგორებიცაა: კონკურენცია ბაზრებზე - როგორც მო-

მწოდებლების, ასევე მომხმარებლების ხარისხოვნად და თვისობრივად მაღალი დონე; თავისუფალი ბაზრის შესაბამისი ინსტიტუტების გამყარება; ტექნოლოგიური, კვლევითი და საგანმანათლებლო სფეროების ხელშეწყობა.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ სტატიაში განხილული თითქმის ყველა საერთაშორისო კვლევა და მათი ავტორები მსოფლიო ფინანსური კრიზისიდან 10 წლის შემდეგ ქვეყნებს კვლავ მოუწოდებენ ეფექტიანი რეფორმების გატარებისკენ. ამ კონტექსტში საქართველოს მიერ დეკლარირებული პოლიტიკა და გასატარებელი რეფორმების მრავალფეროვანი პაკეტი მისასალმებელია, თუმცა თუ გავითვალისწინებთ საერთაშორისო რეიტინგებში რიგი მიმართულებებით ქვეყნის პოზიციების გაუარესებას 2017-2018 წლების მაჩვენებლების მიხედვით 2016-2017 წლების მონაცემებთან შედარებით, მნიშვნელოვანია რეფორმები იყოს ქმედითი და შედეგზე ორიენტირებული.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიის „საქართველო 2020“ დამტკიცებისა და მასთან დაკავშირებული ზოგიერთი ღონისძიების თაობაზე საქართველოს მთავრობის დადგენილება N400, 2014 წლის 17 ივნისი, ქ. თბილისი;

2. სამთავრობო პროგრამა 2016-2020: „თავისუფლება, სწრაფი განვითარება, კეთილდღეობა“, ნოემბერი, 2016, თბილისი;

3. www.moody's.com;

4. www.fitchratings.com;

5. www.standardandpoors.com;

6. www.heritage.org/index;

7. www.doingbusiness.org;

8. www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018.

REFERENCES:

1. Social-economic Development Strategy of Georgia - GEORGIA 2020, Resolution of the Government of Georgia N400 June 17, 2014, Tbilisi;

2. Government Action Plan for 2016-2020 – “Freedom, Rapid Development and Welfare”, November, 2016, Tbilisi;
3. www.moody.com;
4. www.fitchratings.com;
5. www.standardandpoors.com;
6. www.heritage.org/index;
7. www.doingbusiness.org;
8. www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018

GEORGIA IN INTERNATIONAL RANKINGS AND THE MAIN DIRECTIONS OF THE STATE POLICY

Giorgi Gaprindashvili

Ph.D in Economics, Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Shorena Pharjiani

Ph.D in Economics, Business and Technology University

RESUME

This article discusses the latest trends of Georgia in terms of the international research and rankings such as the Big Three’s credit ratings, the Heritage Foundation’s Index of Economic Freedom, Doing Business and Global Competitiveness Indexes. Georgia’s economy, as the emerging free market economy, has had the significant progress in recent decades. The success of the country reflects the country’s leading positions in various international rankings, however, there are still the problematical directions that require some sharp and effective reforms.

Moreover, the article also deals with the main directions of the government policy by the strategy “Georgia 2020” and the governmental action plan for 2016-2020-“Freedom, Rapid Development, and Welfare”.

Key words: Georgia; Economic Policy; International Rankings, Doing Business.